

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

Modernizacja gospodarstw rolnych

**Metodyka doradzenia
Świadczenie usług doradczych w ramach
PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
2014-2020**

*Zatwierdzona przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
SAR-drw-4404.76.2016 z dnia 10.11.2016 r.*

Brwinów, 2016

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	3
II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej „Modernizacja gospodarstw rolnych”	4
III. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz	8
IV. Harmonogram realizacji programu doradczego	9
V. Narzędzia pracy doradczej	11
VI. Załącznik	11

I. Wstęp

Usługa doradcza dotycząca modernizacji gospodarstw rolnych ma na celu zebranie danych z gospodarstwa rolnego niezbędnych do przeprowadzenia analizy i opracowania **Planu Rozwoju Gospodarstwa (PRG)**. Wyniki zawarte w PRG to niezbędna część informacji koniecznych do podjęcia decyzji o przyszłości gospodarstwa, kierunku rozwoju i skali produkcji. Kompleksowe i rzetelne opracowanie PRG daje odpowiedź czy inwestycja jest uzasadniona i czy doprowadzi do poprawy ogólnych wyników ekonomicznych gospodarstwa.

Wybór i metoda analizy, sposobu planowania oraz realizacji rozwoju gospodarstwa to tylko jeden z etapów przyszłej kompleksowej usługi doradczej, która powinna być prowadzona przez kilka lat.

Beneficjent usługi

O pomoc mogą ubiegać się osoby fizyczne, osoby prawne, wspólnicy spółek cywilnych, spółki osobowe prawa handlowego, jeśli są posiadaczami samoistnymi lub zależnymi gospodarstwa rolnego w rozumieniu art. 553 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, z późn. zm.1), obejmującego co najmniej 1 ha i nie więcej niż 300 ha gruntów ornych, sadów, łąk trwałych, pastwisk trwałych, gruntów rolnych zabudowanych, gruntów pod stawami lub gruntów pod rowami, lub nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. poz. 704 i 1066) w brzmieniu z dnia 12 grudnia 2014 r., – położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „gospodarstwem”.

Z usługi doradczej dotyczącej modernizacji gospodarstw rolnych, może skorzystać tylko jedna osoba z gospodarstwa, która spełnia kryteria dostępu do w/w usługi – lista sprawdzająca.

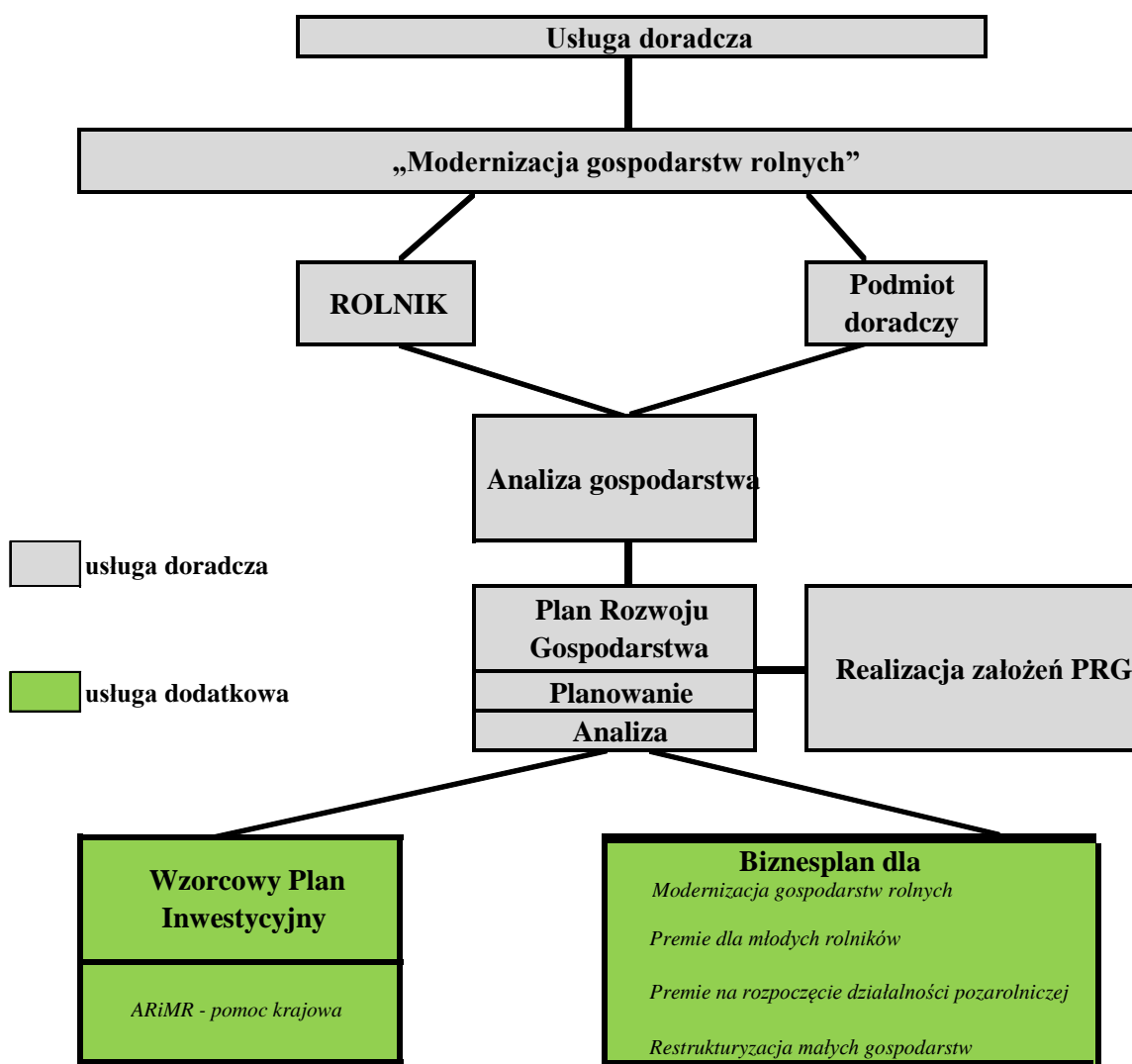
Z usługi doradczej można skorzystać jeden raz w okresie trwania Programu 2014-2020.

II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej modernizacja gospodarstw rolnych

Usługi doradcze świadczy podmiot doradczy zgodnie z umową zawartą z instytucją wdrażającą. Rolnik, który prowadzi gospodarstwo rolne może skorzystać z usługi doradczej obejmującej analizę produkcyjno-ekonomiczną gospodarstwa oraz dokonać wyboru zaplanowanych kierunków jego rozwoju.

Usługa polegająca na opracowaniu PRG pozwoli przyjąć założenia planistyczne i wyznaczyć strategiczne cele dla dłuższej perspektywy rozwoju gospodarstwa. Obejmuje ona też działania związane z możliwością skorzystania ze wsparcia finansowego w ramach innych dostępnych form pomocy po spełnieniu określonych wymagań i kryteriów dostępu.

Schemat korzystania z usługi:

Analiza gospodarstwa rolnego - planowanie

Pierwszym i podstawowym krokiem, przy „modernizacji” prowadzenia działalności rolniczej, jest sporządzenie dla gospodarstwa całościowej analizy produkcyjno - ekonomicznej. Na jej podstawie, doradca wspólnie z rolnikiem wyznaczy kierunki i możliwości rozwoju gospodarstwa oraz określi i doprecyzuje ewentualne formy wsparcia inwestycyjnego, które mogą pochodzić zarówno ze środków UE jak i krajowych. Kompleksowa analiza polegać będzie na przygotowaniu danych do opracowania Planu Rozwoju Gospodarstwa, który jest etapem wyjściowym do dalszych prac w kolejnych latach korzystania z usługi doradczej. Analiza ta pozwoli też na podejmowanie właściwych decyzji planistycznych w zakresie modernizacji gospodarstwa.

Przebieg usługi doradczej

1. Analiza gospodarstwa rolnego - planowanie

Doradca wykonujący usługę każdorazowo musi uwzględniać interes prawny i ekonomiczny rolnika. Decyzję o realizacji działań zawartych w PRG podejmuje rolnik.

I rok realizacji usługi doradczej

Zakłada się świadczenie usługi doradczej w czterech etapach.

I etap: Przygotowanie rolnika i dokumentacji jego gospodarstwa do analizy oraz sporządzania PRG.

Po zgłoszeniu przez rolnika do podmiotu doradczego¹, doradca „wizytuje i lustruje” posiadane przez rolnika gospodarstwo i dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji gospodarstwa. W swojej pracy wykorzystuje aktualną wersję formularza PRG wraz z przewodnikiem w postaci instrukcji do jego prawidłowego wypełnienia. Diagnoza obejmuje stan wyjściowy przedstawiony na podstawie dostępnych dokumentów (biznesplany, wnioski obszarowe, plany rolnośrodowiskowe, analizy, dokumenty księgowe, wypisy z rejestru gruntów, odpisy KW, itp.). Diagnoza ta uwzględnia także stan obecny gospodarstwa (park maszynowy, budynki i budowle do celów gospodarczych, prowadzona dotychczasowa produkcja polowa

¹ [Podmiot świadczący usługi doradcze na podstawie zawartej umowy z podmiotem wdrażającym zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia..... w ramach poddziałania „Wsparcie dla korzystających z usług doradczych” i sprawdzeniu dostępności do tej usługi pomocy finansowej na operacje typu „Świadczenie kompleksowej porady dla rolnika” w ramach poddziałania „Wsparcie dla korzystających z usług doradczych” \(Rozporządzenie z dnia....](#)

roślinna i zwierzęca). Doradca dokonuje lustracji gruntów, zasiewów i plantacji trwałych oraz budynków gospodarczych, maszyn i urządzeń użytkowanych w gospodarstwie. Taka wizyta będzie początkiem wykonania kompleksowej analizy gospodarstwa, da podstawową wiedzę i stworzy ramy do sporządzenia PRG.

W trakcie wizyty doradca zapozna się z ważnymi aspektami prowadzenia gospodarstwa jak: położenie gospodarstwa, rozłóg pól, wielkość działek, siła robocza, odległość od rynku zbytu, możliwości finansowe rolnika. Dalsze wizyty w gospodarstwie będą się odbywały w terminach ustalonych przez rolnika i doradcę i odnotowane zostaną w raporcie z wykonanej usługi doradczej.

Z punktu widzenia metodyki pracy doradczej, w celu opracowania PRG w stopniu właściwym i dokładnym, zalecane są co najmniej 3 kolejne wizyty w gospodarstwie.

II etap: sporządzanie PRG

Doradca, po zebraniu odpowiednich danych potrzebnych do sporządzenia PRG, opracowuje dokument w wersji elektronicznej (wykorzystując aktualną wersję aplikacji). Przy czym pracuje on zgodnie z instrukcją do sporządzania PRG, posiadaną wiedzą i zgromadzoną dokumentacją, sugestiami i zaleceniami rolnika. W sytuacjach tego wymagających doradca udaje się do gospodarstwa lub w zwyczajowo przyjęty sposób kontaktuje się z rolnikiem celem uzyskania wyjaśnień, dokonania korekt, uzupełnień i poprawek.

Do opracowania PRG należy użyć wszelkich możliwych i dostępnych środków pomocnych w jak najlepszym i rzetelnym zestawieniu faktów i dokonaniu analiz dla oceny obecnych i przyszłych zdarzeń gospodarczych. Należy zwrócić uwagę na to, aby PRG był opracowany prawidłowo i zawierał elementy (cele) jak najbardziej realne i możliwe do osiągnięcia przez rolnika gospodarstwie. Doradca podczas prac wykorzystuje swoje dotychczasowe doświadczenie, analizuje trendy rynkowe, ceny środków produkcji, ceny produktów rolniczych, rozwiązania technologiczne możliwe od zastosowania posiłkując się przy tym dostępną literaturą, czasopismami i normatywami produkcji rolniczej.

Podstawowe źródła informacji:

Skrócone normatywy produkcji rolnej. Radom 2010

<http://www.minrol.gov.pl/pol/Media/Files/Skrocone-Normatywy-Produkcji-Rolnej> lub

<http://www.cdr.gov.pl/broszury-publicacje/787-skrcone-normatywy-produkcji-rolnej>

Zasady doboru maszyn rolniczych w ramach PROW na lata 2014-2020. Instytut Technologiczno – Przyrodniczy Oddział w Warszawie 2015 r.

http://www.arimr.gov.pl/fileadmin/pliki/wnioski/PROW_2014_2020/MGR/2015/Zasady_do_boru_maszyn_PROW_2014-2020.pdf

Zakończenie tego etapu pracy to wydrukowanie jednej kopii PRG w wersji roboczej i przedstawienie jej rolnikowi do akceptacji.

III etap: akceptacja PRG przez rolnika

Doradca zapoznaje rolnika z poszczególnymi elementami sporządzonego w wersji roboczej PRG i omawia je zwracając szczególną uwagę na aspekty technologiczne i ekonomiczne. Analizuje wyniki, przedstawia wnioski i sugestie. Rolnik musi być świadomy, odpowiedzialny i zdecydowany do przyjęcia i realizacji opracowanego PRG w gospodarstwie. Jeśli występują uwagi, konieczność poprawek, itp. doradca dokonuje zmian w PRG, a wydruk ponownie przedstawia rolnikowi do akceptacji.

Jeśli rolnik nie ma uwag - **Plan Rozwoju Gospodarstwa** jest zatwierdzany przez umawiające się strony (rolnik i doradca) poprzez złożenie czytelnych podpisów na pierwszej stronie i następnie złożenia podpisów na wszystkich kolejnych stronach PRG.

Następnie, doradca dokonuje kopiowania całego podpisanego PRG. Oryginał otrzymuje rolnik i przechowuje go w gospodarstwie. Kopia pozostająca w dyspozycji doradcy jest przechowywana w biurze podmiotu doradczego.

W przypadku wystąpienia znaczących zmian, wynikłych w trakcie trwania usługi w pierwszym roku (już po sporządzeniu, zaakceptowaniu i przyjęciu PRG do realizacji), także należy przystąpić do aktualizacji PRG i naniesienia ewentualnych poprawek.

IV etap: realizacja PRG w latach

II i/lub III rok realizacji usługi doradczej

Bardzo ważna jest kontynuacja usługi doradczej w kolejnych latach. Usługa obejmuje monitorowanie realizacji przyjętych w PRG założeń oraz dostosowywanie planu do aktualnej sytuacji z uwzględnieniem osiągnięcia zaplanowanych celów zarówno w zakresie rzeczowym jak i w finansowym.

Doradca dojeżdża do gospodarstwa co najmniej 4 razy w roku (raz na kwartał) i na bieżąco monitoruje realizację zaplanowanych działań. Jeśli sytuacja tego wymaga, (doradca dokonuje

oceny wspólnie z rolnikiem) a następnie aktualizuje wersję elektroniczną PRG, a wersja drukowana po podpisaniu jest załączana do dokumentacji PRG rolnika i podmiotu doradczego (kopia).

Należy zwrócić uwagę, że za realizację PRG są odpowiedzialne obydwie umawiające się strony tj. rolnik i doradca/podmiot doradczy z zastrzeżeniem, że ostateczne decyzje podejmuje rolnik.

Po zakończeniu usługi następuje omówienie realizacji PRG i jego skutków, popełnionych błędów i odniesionych sukcesów.

III. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz

1. Informacje o gospodarstwie, rolniku i analiza możliwości rozwoju.
2. Zakres realizacji kompleksowego programu doradczego.
3. Karta usługi doradczej.
4. Oświadczenie o realizacji programu doradczego.
5. Raport z realizacji programu doradczego wraz z podsumowaniem wyników PRG

IV. Harmonogram realizacji programu doradczego
(zadania i opis czynności wykonywanych w kolejnych latach realizacji programu doradczego)

L.p.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Godziny usługi
1.	Kwalifikacja wnioskodawcy i gospodarstwa	Wizyta w gospodarstwie: Sprawdzenie kryterium dostępności wnioskodawcy do usługi	Lista kontrolna, PRG	I rok – przygotowanie do sporządzenia PRG	2
2.	Kwalifikacja wnioskodawcy i gospodarstwa c.d.	Wizyty w gospodarstwie: Prace przygotowawcze – dokumentacja do sporządzenia PRG	Lista kontrolna, PRG	I rok – przygotowanie do sporządzenia PRG	8
3.	Sporządzenie i następnie akceptacja biznesplanu	1. Sporządzanie biznesplanu (Planu Rozwoju Gospodarstwa) – praca w biurze 2. Akceptacja biznesplanu (PRG) przez rolnika	PRG - analiza.	I rok – sporządzanie PRG, akceptacja PRG, realizacja PRG, monitoring, poprawki i uaktualnienia PRG	30
4.	Realizacja biznesplanu	1. Analiza realizacji założeń PRG. 2. Ewentualna aktualizacja, poprawki i uzupełnienia PRG. Wizyty w gospodarstwie, praca w biurze.	PRG - analiza.	I rok – monitoring, poprawki i uaktualnienia PRG	15

5.	<i>Realizacja biznesplanu w dalszych latach usługi</i>	<i>1. Analiza realizacji założeń PRG. 2. Ewentualna aktualizacja, poprawki i uzupełnienia PRG Wizyty w gospodarstwie, (co najmniej 4), praca w biurze.</i>	<i>PRG - analiza.</i>	<i>II rok – monitoring, poprawki i uaktualnienia PRG</i>	<i>15</i>
6.	<i>Realizacja biznesplanu w dalszych latach usługi</i>	<i>1. Analiza realizacji założeń PRG. 2. Ewentualna aktualizacja, poprawki i uzupełnienia PRG Wizyty w gospodarstwie, (co najmniej 4), praca w biurze.</i>	<i>PRG - analiza.</i>	<i>*III rok – monitoring, poprawki i uaktualnienia PRG</i>	<i>15</i>
Razem godzin usługi					70 – 85 godzin

***III rok - opcjonalnie**

V. Narzędzia pracy doradczej

Kryterium podstawowe dostępu do usługi modernizacja gospodarstw rolnych – lista sprawdzająca.

Wymagane udzielenie odpowiedzi TAK na wszystkie pytania – spełnienie kryterium dostępu.

	Kryteria dostępu	TAK/NIE
1	Osoby fizyczne, osoby prawne, wspólnicy spółek cywilnych, spółki osobowe prawa handlowego państwa członkowskiego UE Kod kraju.....	
2	Kieruje gospodarstwem ²	
3	Gospodarstwo nie korzystało dotychczas z usługi doradczej modernizacja gospodarstw rolnych	
Zaznacz poprzez wstawienie znaku X		

VI. Załączniki

1. PLANOWANIE ROZWOJU GOSPODARSTWA ROLNEGO – broszura.
2. PLANOWANIE ROZWOJU GOSPODARSTWA ROLNEGO – aplikacja Excell.

² [Uznaje się, że rolnik będący osobą fizyczną kieruje gospodarstwem, jeżeli ponosi koszty i czerpie korzyści w związku z prowadzeniem tego gospodarstwa i podejmuje wszelkie decyzje dotyczące jego prowadzenia.](#)